

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti piimaturg 2008. aasta 9 kuul

kokkuvõte

Tallinn
Jaanuar 2009

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutavad täitjad: Liina Ernits
Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

EKI Rävälä 6
 19080 Tallinn
 Tel. +372 668 1242
 Fax +372 668 1240
 E-mail: eki@ki.ee
 <http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Piima tootmine	7
Piimatööstus	9
Hinnad	14
Väliskaubandus	26
Maailmaturg	34
Euroopa Liidu turg	38
Rahvusvaheline konkurents.....	42
Kokkuvõte	44

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti piimasektori arengust 2008. aasta 9 kuu jooksul ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- piimatootmise, lehmade arvu ja produktiivsuse muutusi;
- piimatööstuse tootmismahdade ja ekspordiks müügi arengut;
- piimatööstuse majandusnäitajate muutusi (realiseerimise netokäive, kasum, kulud, töötajate arv, tootlikkus, rentaablus ja investeeringud);
- hindade muutusi erinevates müügiahela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae-, EL ja maailmaturuhinnad);
- piimatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- piimatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud SA põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid, PRIA piima tootmiskvootide täitmise aruandeid ning EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud: Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, Saksamaa ZMP, Hollandi LOT ja EL erinevate riikide hinnaraporteid, turu ülevaateid ja uudiseid.

Töö maht on 45 lehekülge.

Kokkuvõte

Eestis **toodeti piima** 2008. aasta 9 kuuga SA andmetel 529,3 tuh tonni ehk vaid 0,3% enam kui aasta tagasi. Samas suurenes piimatööstusettevõtete poolt varutava toorpiima **kokkuostukogus** 3,5% ning osakaal piima kogutoodangust kasvas 88,6%-le (2007.a 85,9%). Perioodil 1.04.2008 – 30.09.2009 EL-i poolt määratud 2008/09 majandusaasta piima tootmiskvoodi täituvus oli 48,2%, sh tarnekvoot 48,5% ja otseturustuskvoot 27,8%. Lehmade arv oli III kvartali lõpus 4000 looma võrra väiksem kui aasta tagasi ning piima väljalüps lehma kohta suurenes aastaga 208 kg võrra.

Piimatööstusettevõtetes suurenes SA kiirstatistika andmetel nende toodete tootmine, millele püsisid veel ekspordivõimalused (juust, täispiima- ja vadakupulber, TPA). Teiste toodete tootmismaht vähenes. Piimatööstusettevõtete majandustulemused 2008. aasta 9 kuuga olid küll head, kuid võrreldes aastatagusega need veidi halvenesid. **Müügikäibe** kasv aeglustus ja oli 9 kuu võrdluses 9,4% mullusest suurem (2007.a 9 kuud 10%). **Kulud** suurenesid müügitulust kiiremini (+10,6%) ning **kasum** vähenes (-11,6%). **Lisandväärtus** jäi enam-vähem eelmise aasta tasemele (+0,5%). Nii koduturul kui ekspordiks müük perioodi keskmisena aasta varasemaga võrreldes aeglustus - 9 kuuga suurenes koduturule müük 8,8%, ekspordiks 10% 2007. aasta 9 kuu 14% ja 23% asemel. Tööjõukulud (+9,1%) on suurenenud kogukuludest aeglasemalt ning kasv ühe töötaja kohta oli 11,8% aasta varasema 23% asemel. Tööjõu tootlikkus on samuti aeglustunud. **Investeeringud** olid 2,7 korda väiksemad 2007. aasta 9 kuu mahust ning 76% investeeringutest kulutati seadmetele ja masinatele.

Väliskaubavahetuses kasvas 2008. aasta 9 kuuga impordikäive (+40%) ekspordikäibest (+5,9%) kiiremini ning kaubavahetuse positiivne saldo vähenes (-3,9%). Väliskaubakäive kasvas kaubakoguste suurenemise tulemusel ja ekspordikäive ka eksporditud toodete ekspordihindade tõusu tõttu. Ekspordikäibest 85% moodustas eksport EL-i liikmesriikidesse ning 15% väljapoole EL-i riike. Tähtsamad sihtturud olid Läti (19% ekspordikäibest), Soome (17%) ja Saksamaa (14%). Piimatoodete ekspordikäibest moodustas 40% juustu-kohupiima, 19% piimapulbrite ja 18% röösa piima-koore väljamüük. Impordikäibest moodustas 34% juustu-kohupiima import ja 25% hapupiimatoodete sissevedu. Suuremad piimatoodete impordiriigid oli Läti (22% impordikäibest), Poola (21%) ja Saksamaa (12%).

Piimatoodete **hinnad** 2008. aasta I poolel Eestis kõikusid, kuid III kvartalis hakkasid langema ning langus kiirenes IV kvartalis. Tööstusest väljamüügihindade tase Eestis oli 2008. aasta 9 kuul pulbritel madalam, kuid võil, juustul ja värskepiimatoodetel kõrgem aasta varasema perioodi tasemest. IV kvartalis langesid peale juustu kõigi teiste toodete hinnad III kvartali keskmise suhtes. Piimatoodete jaehindade tõusutrend lõppes 2008. aasta aprillis ning pöördus mais kergele langusele ning kerge langus püsis 2008. aasta lõpuni. Piima kokkuostuhind tõusis Eestis 2008. aasta veebruariks 5.29 kr/kg-ni ja hakkas siis langema ning langus kestis samuti aasta lõpuni. Eestis oli

piima kokkuostuhind 2008. aasta novembris EL-27 riikide võrdluses pingerea lõpus Poola, Läti ja Leedu ees.

Maailmaturul kõikusid piimatoodete hinnad 2008. aasta I poolaastal tugevasti langusuunal, kuid III kvartalis pöördusid pidevale langustrendile. IV kvartalis mõnede toodete osas langustrend kiirenes veelgi. Lõssipulbri ja või hinnad langesid nii EL-is kui USA-s 2008. aasta lõpus sekkumishinna tasemele ning riigid valmistusid turu tasakaalustamise eesmärgil sekkumistudeks. See suurendab piimatoodete varusid. Maailmaturul prognoositakse tugevaid hinnakõikumisi ka lähitulevikus. Madalate turuhindade tõttu langeb edaspidi ka piima kokkuostuhind.